

7.3 SPOLKOVÉ ROZHODČÍ KOMISE

Od účinnosti nového ObčZ v roce **2014** přineslo **obecné právo** do českého právního prostředí **novinku**, která významně **posílila** spolkovou **autonomii**, a to možností ustavit **rozhodčí komisi**. Spolky sice disponovaly i před rokem 2014 možností mít orgány k řešení interních sporů (arbitrážní komise, sbory rozhodců), ale jejich rozhodnutí **nebyla soudně vymahatelná**. K výkonu rozhodnutí měly svazy interní mechanismy v podobě disciplinárních provinění, pokut, zastavení činnosti, odebrání bodů apod.

PRÁVNÍ RÁMEC

Ústavní zákon ČR, Listina základních práv a svobod č. **2/1993** Sb. (**LZPS**) garantuje v **článku 20** spolkovou autonomii (tj. základní **právo svobodně se sdružovat**), kterou opakovaně potvrdil Nejvyšší i Ústavní soud ve své **judikatuře**. Například rozsudkem NS sp. zn. 28 Cdo 2304/2011, nebo ÚS sp.zn. I ÚS 90/06.

Rozhodující normou pro zřízení rozhodčích komisí je **Občz**, který v **§ 265** a násl. upravuje její právní rámec. Spolek **nemá povinnost** komisi zřídit, znamená to, že je **fakultativním orgánem**, ale když ji zřídí, je povinen respektovat kogentní normy ObčZ pro její vymezení. Občz uvádí, že její **působnost** je minimálně v řešení sporů o vyloučení člena a neplacení členských příspěvků, ale její působnost může být široká podle libovolné úpravy samotného spolku v jeho stanovách nebo konkrétních Rozhodčích rádech.

Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčích řízeních a výkonu rozhodčích nálezů (**ZRR**) je důležitý z hlediska právní systematiky **procesních norem** u spolkových rozhodčích komisí, který byly zařazeny do **části sedmé**. Právě tato část upravuje **odchytky od úpravy obecných rozhodčích komisí**, protože **není stálým rozhodčím soudem**. Jde o pohled na **rozhodčí smlouvy, postavení rozhodců, výkony nálezů** či „**přiznání statutu spotřebitele**“ neboť **člen spolku** je zákonem chráněn podobně jako spotřebitel, tj. „**slabší strana**“.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (**ZŘS**) je **hlavním předpisem**, kterým se nově řídí **spolkové řízení**. Spolkové řízení spadá pod působnost tohoto zákona na základě **§ 2** písm. e) ve spojení s **§ 85** písm. a). Řízení o **vyshlovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku** je totiž považováno za **řízení ve statusových věcech** právnických osob. Od nabytí účinnosti **ZŘS** je pro spolkové řízení příslušným **krajský soud**, u něhož je **právnícká osoba** zapsána ve **veřejném (spolkovém) rejstříku**. **Účastníkem řízení** je **právnícká osoba**, jejíž rozhodnutí je **napadeno**, a dále **navrhovatel**, je-li řízení zahájeno **na návrh**.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (**ZVŘ**) je dalším pramenem v oblasti spolkové činnosti, který přinesl povinnou **evidenci spolků** a jejich zásadních atributů. Do roku 2013 vedlo seznam spolků Ministerstvo vnitra (MV) s malou vypovídající hodnotou. Od roku 2014 jsou **evidovány** příslušnými rejstříkovými soudy (u krajských soudů) ve **spolkovém rejstříku** s mnoha zásadními povinnostmi. Ty sportovní spolky, které mají rozhodčí komisi **upravenou ve stanovách**, ale její členy **nemají zapsány ve spolkovém rejstříku** (jako např. ČSLH), by tak měly učinit, neboť **členové rozhodčí komise musí být** do spolkového rejstříku ze zákona **zapsáni**: „Do rejstříku se zapisuje **název, počet členů, adresa pro doručování podání a identifikační údaje o konkrétních členech** této komise. Pouze rozhodčí komisi, která toto splňuje, je možné považovat za rozhodčí komisi **ve smyslu § 265**. Jen tak bude **oprávněna vydávat rozhodčí nálezy jako exekuční tituly**.“ Jde tedy o jasnou provázanost těchto dvou právních norem s odkazem na spolky.

Stanovy spolku a řády spolku pak detailně popisují kompetence, působnost, řízení před komisí, vykonatelnost, poplatky, opravné možnosti apod.

ŘÍZENÍ PŘED ROZHODČÍ KOMISÍ A JEJÍ ÚSKALÍ

Takže, jak bylo uvedeno, ve spolku (tedy i ve sportu) lze prostřednictvím **spolkem ustavených rozhodčích komisí** (rozuměj především **sportovními svazy a asociacemi** k vnitřnímu vyřešení sporů, **tedy ne rozhodčími soudy** podle obecného práva, jakým je např. **Rozhodčí soud při hospodářské a agrární komoře** na základě zakotvené rozhodčí doložky ve smlouvě) lze disponovat velmi **silným právním nástrojem**. Jejich zavedením a zejména k otázkám jejich **vykonatelnosti** se však vedou diskuze a objevují i **výkladové problémy**.

Jak již bylo uvedeno, **ObčZ** upravuje **možnost přezkumu** rozhodnutí spolkových orgánů **dvěma způsoby**, a to **obecným a speciálním**.

V případě prvním tedy rozhodnutí jakéhokoliv spolkového orgánu, které již **nemůže být přezkoumáno** jiným spolkovým orgánem, může být k **návrhu člena** anebo toho, kdo má **zájem hodný právní ochrany**, napadeno **soudní žalobou** na neplatnost tohoto rozhodnutí, pro jeho **rozpor se zákonem nebo se stanovami podle § 258 ObčZ**. **Soud je také oprávněn ve výjimečných případech**, i když k porušení zákona nebo stanov **nedošlo, neplatnost nevslovit**.

Druhou možnost upravuje § 265 a násl. ObčZ pro případ, že **spolek zřídil rozhodčí komisi**. Jde zde však o **formálně složitější formu** rozhodování, a to z celé řady důvodů, jak vyplývá **z právního rámce a nutnosti dodržovat obecné předpisy**.

Například. Pokud však **spolek** rozhodčí komisi jako orgán ve svých stanovách **zřídí**, rozhoduje rozhodčí komise podle ust. § 40e ZRŘ který zní: *„tohoto zákona se použije i na rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy v řízení před rozhodčí komisí spolku“*, tedy že se ZRŘ. „*použije*“ a **nikoliv**, že jej „*lze použít*“. Uvedené ustanovení je **kogentní povahy** a nepřipouští autonomní odklon.

Podstatné je, že **rozhodnutí** rozhodčí komise v podobně **rozhodčího nálezu** je exekučním titulem, a z tohoto důvodu je dále přezkoumatelné pouze v režimu ust. § 31 ZRŘ. Judikatura však dále dovodila, že rozhodčí nálezy **lze přezkoumat i v rámci exekučního řízení**, a to z pohledu, zda byl rozhodčí nálezy jakožto exekuční titul vydán **příslušným orgánem** ve smyslu ust. § 268 odst. 1 písm. h) O.S.Ř

Proti takovému rozhodnutí je pak možné podle českého právního řádu brojít pouze cestou **žaloby na zrušení rozhodčího nálezu** podanou podle § 31 ZRŘ, **nelze však** proti němu podávat **opravný prostředek k rozhodčí komisí jiného spolku**, jehož rozhodnutí v takovém „**odvolacím řízení**“ by nemělo žádnou hodnotu a právní účinky by byly nulové.

Rozhodnutí rozhodčí komise sportovního svazu je tedy **konečné** a odvolání proti němu např. k rozhodčí komisí ČOV **není přípustné**.

Jako **problém** se jeví situace, kdy spolek **má**, většinou již z doby před účinností ObčZ, rozhodčí komisi, a přitom **není jasné, zda jde** o rozhodčí komisi dle **ObčZ** nebo **ZVŘ** resp. dokonce spolek **výslovně nechce, aby jeho rozhodčí komise** byla komisí ve smyslu § 265 ObčZ. ObčZ totiž nemá ustanovení, které by říkalo, že **stávající orgány** spolků, které jsou zřízeny jako rozhodčí komise, automaticky mění v rozhodčí komisi ve smyslu § 265 ObčZ.

Nejasnost o tom, v jakém právním režimu se pohybuje ten, **kdo rozhoduje**, a s ním i účastníci sporu, tedy může znamenat dost závažnou komplikaci, když mnohdy jde, zejména o rozhodnutí v profesionálním sportu, o spory v řádech milionů Kč.

Právní úprava tedy **přiznává** rozhodcím nálezům rozhodčích komisí **stejnou váhu** jako **rozsudkům soudů**. Přesto však **není procesní úprava** v mnoha otázkách zcela **jednoznačná**. Každý **spolek** tedy **musí** kvůli právní jistotě svých členů **pečlivě zvažovat**, jak jednotlivé institutu **podrobněji ve svých vnitřních normách upraví**.